

ปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จของสถาบันการเงินชุมชน

ตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง

Factors affecting the success of the financial community on philosophy of sufficiency economy

อังคณา ประเสริฐศรี* ฤกษ์ชัย ฟูประทีปศิริ² และฉณการ ภันณิพงษ์³

Angkana Prasertsri* Rerkchai Foooprateepsiri² and Kanakarn Phanniphong³

บทคัดย่อ

งานวิจัยนี้ศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จของสถาบันการเงินชุมชนตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง และเพื่อวิเคราะห์ความสัมพันธ์ของปัจจัยในรูปแบบการพยากรณ์ความสำเร็จของสถาบันการเงินชุมชน การเก็บรวบรวมข้อมูลโดยการสำรวจ ใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือ กลุ่มตัวอย่างเป็นผู้ดำเนินการของสถาบันฯ การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณ ด้วยค่าเฉลี่ย ค่าร้อยละ การทดสอบสมมติฐานด้วยสถิติทดสอบไจสกีค ผลการวิจัยพบว่า ระดับความสำคัญของปัจจัยด้านผู้นำและคณะกรรมการ ด้านชุมชนสังคมและวัฒนธรรม รวมถึงด้านการบริหารจัดการมีความสำคัญอยู่ในระดับมากที่สุด ส่วนด้านสมาชิกมีความสำคัญอยู่ในระดับมาก และด้านหน่วยงานภาคีมีความสำคัญอยู่ในระดับปานกลาง ผลการวิเคราะห์การจำแนกกลุ่มเพื่อพยากรณ์ความสำเร็จได้อย่างถูกต้องในภาพรวมร้อยละ 76.5 รูปแบบการพยากรณ์ความสำเร็จ ประกอบด้วยปัจจัยด้านผู้นำและคณะกรรมการมีค่าเป็นลบ ปัจจัยด้านสมาชิกมีค่าเป็นบวกที่จะส่งผลต่อความสำเร็จของสถาบันการเงินชุมชน หากมีการเปลี่ยนแปลงค่าระดับความสำคัญของปัจจัยด้านผู้นำและคณะกรรมการเพิ่มขึ้น โอกาสความสำเร็จจะลดลง ตรงกันข้ามกับการเพิ่มค่าระดับความสำคัญด้านสมาชิกจะส่งผลต่อโอกาสความสำเร็จของสถาบันการเงินชุมชนมากขึ้น สะท้อนให้เห็นว่า ทูทางสังคมโดยเฉพาะทุนมนุษย์มีกระบวนการพัฒนาคนให้มีศักยภาพเพียงพอที่จะสร้างความร่วมมือในความเป็นอยู่ของชุมชน ภายใต้มาตรฐานในการทำงานร่วมกันจึงจะประสบความสำเร็จ (องค์การความร่วมมือและพัฒนาเศรษฐกิจ (OECD))

คำสำคัญ : ความสำเร็จของสถาบันการเงินชุมชน ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง

* อาจารย์ คณะบริหารธุรกิจและเทคโนโลยีสารสนเทศ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลตะวันออก

* Lecturer, Faculty of Business Administration and Information Technology, Rajamangala University of Technology Tawan-Ok

² รองศาสตราจารย์ คณะบริหารธุรกิจและเทคโนโลยีสารสนเทศ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลตะวันออก

² Associate Professor, Faculty of Business Administration and Information Technology, Rajamangala University of Technology Tawan-Ok

³ อาจารย์ คณะบริหารธุรกิจและเทคโนโลยีสารสนเทศ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลตะวันออก

³ Lecturer, Faculty of Business Administration and Information Technology, Rajamangala University of Technology Tawan-Ok

Abstract

The purposes of this research were to study the factors affecting the success of the financial community on philosophy of sufficiency economy and to analysis the relationship of factors of success of the financial community by forecast method. The research was a survey research and data were collected by questionnaire. The representative sample of this research is a person who works in financial community. A data was analyzed by using descriptive statistics and proposed hypotheses were examined quantitatively by correlation and logistic regression analysis.

The results were found that the significant level of factor of leader and committee, community, culture, and managerial management was highly affected. On the other hand, the factor of member was highly affected and relevant parties were moderately affected. The result of discriminant analysis showed that overall by 76.5 percent the factor of leader and committee was negatively, and the factor of member was positively impact on success of the financial community. If there is an increasing change in the level of important factor of leader and committee, it will be able to impact the decrease of success. In contrast, the changes of member factor will impact highly on success of the financial community. This research implies that the community has potentials to develop people to encourage the teamwork collaboration which leads to collaborative success.

Keywords : Success of the Financial Community, Philosophy of Sufficiency Economy

1. บทนำ

“สงครามร้อนมาสู่สงครามเย็น” คำเปรียบเทียบเหตุการณ์ของคนไทย จากอิทธิพลจักรวรรดินิยมชาติตะวันตกที่เปลี่ยนสงครามทางการเมืองมาเป็นสงครามทางเศรษฐกิจ ซึ่งได้เข้าแทรกแซงสู่ปัจจัยพื้นฐานในประเทศผ่านเครื่องมือดังนี้ สถาบันทางการเงิน นักการเมืองทุจริต ระบบประชาธิปไตยที่ยืดเยื้อข้างมากเป็นหลัก และสื่อมวลชน (ภัทรวดี ตลอดพงษ์, 2558) เหตุการณ์ภายหลังดังกล่าวเกิดเป็นลัทธิบริโภคนิยม คนส่วนใหญ่มีความสุขกับการบริโภคจนเกินความจำเป็น ขาดวินัยทางการเงิน สังคมฟุ่มเฟือย นิยมวัตถุ ค่าครองชีพสูง น้ำมันแพง สินค้าอุปโภคบริโภคราคาสูงขึ้น สังคมเกิดการแข่งขันกันอย่างมาก คนรวยได้เปรียบ คนจนเสียเปรียบ คนรวยดักตวง คนจนขาดโอกาส คนรวยก็รวยมากขึ้น คนจนก็จนมากขึ้น สุดท้ายคือการไม่รู้จักความพอเพียง เกิดคำถามขึ้นว่าผู้ที่มีรายได้น้อยจะอยู่กันอย่างไร แนวคิด “ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง” ตามพระราชดำรัสของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว จึงเป็นคำตอบหรือทางออกของคนไทยที่ดีที่สุดในยุคปัจจุบัน ด้วยคุณลักษณะ 3 ประการ ความพอประมาณ ความมีเหตุผลและการมีภูมิคุ้มกันที่ดีในตัว กับการเตรียมให้พร้อมรับจากผลกระทบและการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นในปัจจุบันและในอนาคต การตัดสินใจในการดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ ต้องอยู่ในระดับพอเพียง โดยอาศัยทั้งความรู้ทางด้านวิชาการและคุณธรรม ความซื่อสัตย์สุจริต ใช้สติปัญญาในการดำเนินชีวิต เพื่อให้เกิดการพัฒนาที่สมดุลและยั่งยืน พร้อมที่จะรับการเปลี่ยนแปลงในทุกด้าน ทั้งด้านเศรษฐกิจ สังคม สิ่งแวดล้อม ความรู้ และเทคโนโลยี

เศรษฐกิจพอเพียงความหมายกว้างกว่าทฤษฎีใหม่ โดยในขั้นตอนแรกมุ่งแก้ปัญหาให้กับเกษตรกรเพื่อให้มีรายได้ที่จะใช้เงินค่าใช้จ่ายถือเป็นการสร้างภูมิคุ้มกันในระดับครอบครัว อย่างไรก็ตามเกษตรกรจะต้องได้รับความ

ช่วยเหลือจากชุมชน มูลนิธิ หน่วยงานภาครัฐและภาคเอกชน ขั้นที่สองเป็นเรื่องของการสนับสนุนให้เกษตรกรรวมพลังกันในรูปกลุ่มหรือสหกรณ์ หรือธุรกิจต่าง ๆ รวมตัวกันในลักษณะเครือข่ายวิสาหกิจ เพื่อร่วมมือกันสร้างประโยชน์ให้แก่กลุ่มและส่วนรวมบนพื้นฐานของการไม่เบียดเบียนกัน การแบ่งปันช่วยเหลือซึ่งกันและกัน ซึ่งจะทำให้เกิดความพอเพียงในวิถีปฏิบัติอย่างแท้จริง ความพอเพียงในระดับประเทศ เป็นเศรษฐกิจพอเพียงแบบก้าวหน้า ซึ่งครอบคลุมทฤษฎีใหม่ และขั้นที่สามการส่งเสริมให้ชุมชนหรือเครือข่ายวิสาหกิจสร้างความร่วมมือกับองค์กรอื่นๆ ในประเทศ เช่น องค์กรส่วนท้องถิ่น ธนาคาร สถาบันวิจัย เป็นต้น อีกหนึ่งความหมายของเศรษฐกิจพอเพียง มีผู้ศึกษาค้นหาความหมายของปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง อาจทำได้ 2 วิธี คือ คิดค้นหาความหมายเชิงทฤษฎี (Deductive) หรือกลั่นกรองความหมายโดยการนำเอาประสบการณ์ที่มีอยู่มาสังเคราะห์ (Inductive) เพื่อถอดออกมาเป็นข้อคิดและหลักการ ภายใต้กิจกรรมในชุมชน กิจกรรมการผลิต การรวมกลุ่มกันของสมาชิกในชุมชนด้วยทุนทางสังคมที่มีอยู่ การจัดตั้งกลุ่มออมทรัพย์ การจัดตั้งกองทุนสวัสดิการ ฯลฯ (ภัทรวดี ตลอดพงษ์, 2558) กิจกรรมส่งเสริมคุณธรรม ปลูกฝังสมาชิกในชุมชนให้มีความเอื้ออาทรต่อกันมากกว่าคำนึงถึงตัวเงิน ให้ทำบัญชีด้วยความโปร่งใส กิจกรรมมุ่งเน้นให้สมาชิกชุมชนพึ่งตนเอง มีจิตผูกพันกับท้องถิ่นเป็นสำคัญ การคิดพึ่งพาตนเองและพึ่งพาซึ่งกันและกันก่อนคิดพึ่งคนอื่น ไม่รอคอยความช่วยเหลือจากหน่วยงานภาคีจนทำให้องค์กรเกิดความอ่อนแอขาดความสมดุลของชุมชน การใช้ชีวิตอย่างพอเพียงสามารถทำให้ชุมชนรอดพ้นจากวิกฤตเศรษฐกิจที่กำลังเผชิญอยู่ได้ วิกฤติเศรษฐกิจปี 2540 จึงเป็นบทเรียนที่ดีในการวางแผนพัฒนาประเทศตั้งแต่นั้นมาจนถึงปัจจุบัน

ท่านพระอาจารย์มนัส ชันติธัมโม กล่าวไว้ว่า “การที่เราไม่ต้องง้อแหล่งเงินกู้ธนาคาร ชุมชนสามารถสร้างทำนบทางการเงินของตัวเองได้ด้วย “สถาบันการเงินชุมชน” ถือเป็นภูมิคุ้มกันทางการเงินฉบับชุมชน (พระอาจารย์มนัส ชันติธัมโม, 2558) ตามแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียง การกู้เงินหรือการสร้างหนี้สามารถทำได้ แต่มีพระราชดำรัสเพิ่มเติมไว้ว่า “การกู้เงินที่นำมาใช้ในสิ่งที่ไม่ทำรายได้นั้น ไม่ดี อันนี้เป็นข้อสำคัญ กู้เงิน เงินนั้นจะต้องให้เกิดประโยชน์ มิใช่กู้สำหรับไปเล่น ไปทำอะไรที่ไม่เกิดประโยชน์” จะเห็นได้ว่าสภาพความเป็นอยู่ของคนในปัจจุบันมี ปัญหาเรื่องหนี้สินมากมาย วัตถุประสงค์หนึ่งของการจัดตั้งสถาบันการเงินชุมชนเพื่อให้หลุดพ้นจากปัญหานี้จากระบบ การยกระดับคนในชุมชน จัดสวัสดิการต่างๆ เพื่อช่วยเหลือกันในชุมชน สถาบันการเงินชุมชนนับว่าเป็นที่พึ่งพิงที่ให้ประโยชน์กับคนในชุมชนโดยตรง คนในชุมชนสามารถเข้าถึงแหล่งเงินได้อย่างแท้จริง ดังนั้นการดำเนินงานของสถาบันการเงินชุมชนไม่ใช่เรื่องง่ายที่จะทำให้เกิดความสำเร็จ การจัดตั้งและการดำเนินงานตลอดจนระบบและกลไกในการขับเคลื่อนให้เกิดผลสำเร็จนั้นขึ้นอยู่กับปัจจัยด้านต่างๆ โดยที่ปัจจัยเหล่านั้นมีความสัมพันธ์ต่อความสำเร็จอย่างไร ผู้วิจัยเล็งเห็นความสำคัญของปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จของสถาบันการเงินชุมชนและรูปแบบความสัมพันธ์ของปัจจัยที่จะเป็นประโยชน์ต่อการดำเนินงานของสถาบันการเงินชุมชนให้ประสบความสำเร็จและยั่งยืนต่อไป

2. เอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้องและสมมุติฐานในการวิจัย

2.1 แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ความเป็นมาของสถาบันการเงินชุมชน “กองทุนหมู่บ้าน” ไม่ใช่เงิน “กองทุนหมู่บ้าน” กองทุนนี้ประกอบด้วย ทุนที่เป็นคนแต่ละคน ทุนทางสังคมที่ถักทอคนแต่ละคนมาเป็นกลุ่มคนหรือสังคม ทุนทางวัฒนธรรม คือ เป็นสิ่งที่มีคุณค่าและมีมูลค่า ที่สั่งสมมาในอดีตและถ่ายทอดรุ่นต่อรุ่น ทั้งเป็นสิ่งที่จับต้องได้และจับต้องไม่ได้ โดยนำเอาวัฒนธรรมและภูมิปัญญาเหล่านั้นมาแปลงเป็นสิ่งที่มีคุณค่าและมีมูลค่าที่ส่งผลให้เกิดประโยชน์ต่อวิถีชีวิตและสังคมในที่สุด ทุนทางศีลธรรม หมายถึงความถูกต้องแห่งการอยู่ร่วมกัน เช่น ความเอื้ออาทรต่อกัน ความเชื่อถือและไว้วางใจกันได้ ความสุจริต ความเสียสละ ทุนทางทรัพยากร เช่น ดิน น้ำ ป่า อากาศ ไร่ นา ไร่ ไร่ วัวควาย ที่มีกรรมสิทธิ์

มีการใช้อย่างเป็นธรรมและยั่งยืน ทุนทางปัญญา ได้แก่ การเรียนรู้ร่วมกันในการปฏิบัติและนำเอาความรู้ที่มีอยู่ในชุมชน และความรู้จากภายนอกชุมชน มาสังเคราะห์เป็นปัญญาและการจัดการเพื่อให้การอยู่ร่วมกันระหว่างคนกับคน คนกับธรรมชาติ และระหว่างชุมชนกับโลกภายนอกชุมชน เป็นไปอย่างรักษาความสมดุลไว้ได้ เพื่อความเป็นปรกติและยั่งยืน ทุนที่ไม่ใช่เงิน อันช่วยกันออมไว้เพื่อให้กระบวนการออมและการจัดการรวมทั้งตัวเงิน เป็นเครื่องกระตุ้นและส่งเสริมสร้าง ทุนที่ไม่ใช่เงิน 6 ประการ คือ คน สังคม วัฒนธรรม ศีลธรรม ทรัพยากร และ ปัญญา ถูกถักทอเข้าด้วยกัน "คุณค่าที่ไม่ใช่เงิน" (Non-monetary values) คือ ความใกล้ชิด ความเอื้ออาทรต่อกัน ความไว้เนื้อเชื่อใจ ความสุจริต ความเสียสละ คุณค่าที่ไม่ใช่เงินนี้มีพลังผูกพันเข้าไว้ด้วยกัน คุณค่านี้อาจเรียกว่าเป็น "ธรรมะแห่งการถักทอ" อำนาจและเงินที่เข้าทำลาย "คุณค่าที่ไม่ใช่เงิน" และทำลายความเข้มแข็งของชุมชน หรือทำให้ความเป็นชุมชนไม่เกิดขึ้น แต่ถ้าเข้าใจ ใช้เงินให้ไปหนุนคุณค่าที่ไม่ใช่เงินเงินก็มีประโยชน์ในการส่งเสริมความเข้มแข็ง ของชุมชนได้

ปรัชญาของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ 1) เสริมสร้างสำนึกความเป็นชุมชนและท้องถิ่น 2) ชุมชนเป็นผู้กำหนดอนาคตและจัดการหมู่บ้านและชุมชนด้วยคุณค่าและภูมิปัญญาของตนเอง 3) เกื้อกูลประโยชน์ต่อผู้ด้อยโอกาสในหมู่บ้านและชุมชน 4) เชื่อมโยงกระบวนการเรียนรู้ร่วมกันระหว่างชุมชน ราชการ เอกชนและประชาสังคม 5) กระจายอำนาจให้ท้องถิ่น และพัฒนาประชาธิปไตยพื้นฐาน

วัตถุประสงค์กองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง

1. เป็นแหล่งเงินทุนหมุนเวียน สำหรับการลงทุน พัฒนาอาชีพ สร้างงาน สร้างรายได้ หรือ เพิ่มรายได้ ลดรายจ่าย บรรเทาเหตุฉุกเฉิน และจำเป็นเร่งด่วน

2. ส่งเสริมและพัฒนาหมู่บ้านและชุมชนเมืองให้มีขีดความสามารถ จัดระบบเงินกองทุนบริหารจัดการ เงินกองทุน

3. เสริมสร้างกระบวนการพึ่งพาตัวเองของหมู่บ้านและชุมชนเมือง การเรียนรู้ การสร้างและพัฒนา ความคิดริเริ่ม เสริมสร้างศักยภาพและส่งเสริมเศรษฐกิจพอเพียง

4. กระตุ้นเศรษฐกิจในระดับฐานราก เสริมสร้างภูมิคุ้มกันทางเศรษฐกิจและสังคมในอนาคต

5. เกิดศักยภาพ / ความเข้มแข็งของประชาชนในหมู่บ้าน / ชุมชนเมือง เศรษฐกิจ สังคม

วิสัยทัศน์ "กองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองเป็นศูนย์กลาง และโครงข่ายการเรียนรู้ เงินทุน สวัสดิภาพ สวัสดิการ และการแก้ไขปัญหาของหมู่บ้านและชุมชน พึ่งพาตนเอง อย่างยั่งยืน ครีวเรือนสมาชิกมีความเป็นอยู่ที่พอเพียง อบอุ่น เข้มแข็งสู่การเป็นภูมิคุ้มกัน ทางเศรษฐกิจและสังคมโดยรวม"

พันธกิจ

1. สร้างระบบเศรษฐกิจและสังคมฐานราก ด้วยความเข้มแข็ง มั่นคง และยั่งยืนของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองเพื่อเป็นกลไก ศูนย์กลาง และโครงข่ายการเรียนรู้ เงินทุน สวัสดิภาพ สวัสดิการ และการแก้ไขปัญหา

2. พัฒนาระบบเศรษฐกิจและสังคมครัวเรือน และหมู่บ้านชุมชนไปสู่ระบบเศรษฐกิจแลสังคมของชาติ ด้วยปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง

รูปแบบ : สถาบันการเงินชุมชน

เป็นกิจกรรมส่วนหนึ่งของกองทุนหมู่บ้านหรือกองทุนชุมชนเมืองกองทุนหมู่บ้านหรือกองทุนชุมชนเมืองหลายกองทุนร่วมกันจัดตั้งขึ้นเกิดจากการบูรรวมกองทุนหมู่บ้านหรือกองทุนชุมชนเมืองเข้าด้วยกันหมู่บ้านร่วมกับกลุ่มการเงินในชุมชนและกองทุนหมู่บ้านร่วมกันจัดตั้ง

กิจกรรม : สถาบันการเงินชุมชน

1. ส่งเสริม การออมเงินของชุมชน ทั้งสมาชิกและประชาชน
2. รับฝากเงินจากสมาชิกและประชาชน
3. ให้สินเชื่อแก่สมาชิกและประชาชน หรือองค์กรการเงินอื่น
4. กู้ยืมเงินจากแหล่งเงินทุนอื่น ตามที่คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองกำหนด
5. ให้บริการธุรกรรมทางการเงินและธุรกรรมอื่น ๆ ที่อำนวยความสะดวก และตอบสนองความต้องการให้แก่สมาชิกและประชาชน
6. จัดสวัสดิการและสวัสดิภาพแก่สมาชิกและชุมชน
7. จัดสรรรายได้เพื่อดำเนินการให้บริการและพัฒนาศักยภาพ

สตูณี อาชวานันทกุล (2548) ยูนุสและธนาคารกรามีนเจ้าของรางวัลโนเบลสันติภาพ 2006 โดย Muhammad Yunus นักเศรษฐศาสตร์ชาวบังคลาเทศ ผู้ก่อตั้งธนาคารกรามีน (Grameen Bank) ในปี 1976 ธนาคารกรามีน เป็นธนาคารเพื่อผู้ยากไร้แห่งแรกของโลก "สำหรับความพยายามที่จะสร้างการพัฒนาทางเศรษฐกิจละสังคมจากฐานล่าง" ("for their efforts to create economic and social development from below") Norwegian Nobel Committee ประกาศมอบรางวัลโนเบลสาขาสันติภาพปี 2006 กรามีนดำเนินธุรกิจแบบที่ตั้งอยู่ในคุณธรรม ไม่ค้ากำไรเกินควร เพราะมีเป้าหมายทางสังคมเป็นที่ตั้ง คือช่วยเหลือให้คนจนมีโอกาสกู้เงินจากสถาบันการเงิน ที่คิดดอกเบี้ยตามราคาตลาด กรามีนวัดผลด้วยประโยชน์ต่อสังคมถือว่าเป็นธนาคารที่ "ดีที่สุด" ในโลก เป็นตัวอย่างของพฤติกรรมแบบ "ทุนนิยมที่มีมนุษยธรรม" (humane capitalism) ที่นักคิดหลาย ๆ คนเรียกร้อง แต่ไม่ค่อยมีให้เห็นเป็นรูปธรรม Muhammad Yunus (1999) พบว่า ความยากจนที่เกิดขึ้นกับหลาย ๆ คนใน Jobra มีลักษณะคล้ายกัน การกู้ยืมเงินได้น้อยมากจึงเกิดความรู้สึกที่จะช่วยให้สังคมดีขึ้น คนที่มีทักษะอะไรเป็นสิ่งจำเป็นที่จะช่วยพวกเขาได้ เขาจึงตัดสินใจเป็นธนาคารที่จะปล่อยกู้ให้กับผู้ที่ไม่ใช่หลักทรัพย์อะไร ซึ่งนำไปสู่ความคิดในเรื่อง การยืมเงินเล็กน้อยไปจนถึงมาก ให้กับคนยากจนที่มีแผนสำหรับธุรกิจขนาดเล็ก (microcredit) และจากประสบการณ์ของ Grameen แสดงให้เห็นว่าการได้รับการสนับสนุนของทุนการเงินขนาดเล็กกับคนยากจนอย่างเต็มที่ที่มีความสามารถในการปรับปรุงชีวิตของพวกเขาได้

ทฤษฎีและแนวคิดคุณลักษณะผู้นำ

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา (แนวคิดทฤษฎีภาวะผู้นำ) : ตามทฤษฎีการบริหาร ปัจจัยนำเข้าที่นำมาใช้ในกระบวนการดำเนินงานให้เกิดผลผลิตหรือปัจจัยนำออกมีอยู่ 4 ประเภท ได้แก่ คน เงิน วัสดุอุปกรณ์ และการบริหาร คน บุคลากรหรือทรัพยากรมนุษย์ เป็นปัจจัยที่สำคัญมากประการหนึ่งของการดำเนินงานทุกประการ โดยเฉพาะอย่างยิ่งคนที่มีความรู้มีทักษะหรือมีความสามารถมนุษย์ทุกคนมีภาวะผู้นำมาตั้งแต่เกิดและได้รับการปรุงแต่งโดยการอบรมสั่งสอนทางการศึกษาทำให้เกิดภาวะผู้นำพื้นฐานขึ้นในตัว สิ่งแวดล้อมต่างๆ สามารถทำให้ภาวะผู้นำพื้นฐานนั้นแปรเปลี่ยนไปได้อีกไม่ว่าจะทางดีขึ้นหรือเลวลง และภาวะผู้นำสามารถพัฒนาขึ้นได้

แนวคิดสังคมและวัฒนธรรมชุมชน

ความหมาย "ชุมชน" พจนานุกรมศัพท์สังคมวิทยาฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2524 (ราชบัณฑิตยสถาน, 2524) ให้ความหมายว่าชุมชนหรือประชาคม คือ

1. กลุ่มย่อยที่มีลักษณะหลายประการเหมือนกันลักษณะสังคม แต่มีขนาดเล็กกว่าและมีความสนใจร่วมที่ประสานงานในวงแคบกว่า ชุมชน หมายถึง เขตพื้นที่ระดับของความคุ้นเคย และการติดต่อระหว่างบุคคล ตลอดจน

พื้นฐานความยึดเหนี่ยว อาจจะมีสิ่งเฉพาะบางประการที่ ผูกพันเอกภาพ เช่นเชื้อชาติ ต้นกำเนิดเดิมของชาติหรือศาสนา

2. ความรู้สึกและทัศนคติทั้งหมดที่ผูกพันปัจเจกบุคคลให้รวมเข้าเป็นกลุ่ม

ชุมชน (Community) คือ ดินแดนแห่งการรวมตัวทางสังคมที่เป็น การสมัครใจก่อขึ้นเองโดยประชาชน ส่วนใหญ่แล้ว สนับสนุนตนเองเป็นเอกเทศจากรัฐและอยู่ในกฎเกณฑ์ที่กำหนดขึ้น Community ประกอบด้วยองค์กรต่างๆ ทั้งทางการและไม่เป็นทางการ

ชนินทร์ เจริญกุล (2544) ได้ให้ทัศนะว่า “ลักษณะของชุมชนปรับเปลี่ยนไปตามลักษณะของชุมชนตามลักษณะหน้าที่ (Functional Community) มากกว่าที่จะเป็นชุมชนลักษณะทางภูมิศาสตร์ (Geographical community) เราไม่สามารถบอกได้ว่าชุมชนนี้อยู่ตรงไหน แต่ทุกคนมีความรู้สึกถึงความเป็นพวกเดียวกันชุมชนก็เกิดขึ้นได้”

ความเป็นกลุ่มก้อนหรือความเป็นชุมชนทำให้กลุ่มมีศักยภาพสูงมากเพราะเป็นกลุ่มก้อนที่มีวัตถุประสงค์ร่วม มีความรัก มีการกระทำร่วมกัน และมีการเรียนรู้ร่วมกัน

สรุปได้ว่าชุมชน หมายถึง กลุ่มคนที่มาอยู่รวมกันในเขตหรือบริเวณเดียวกันที่แน่นอน มีวิถีการดำเนินชีวิตคล้ายกัน มีความรู้สึกเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน มีปฏิสัมพันธ์ต่อกันและกันอยู่ภายใต้กฎระเบียบกฎเกณฑ์เดียวกัน ดังนั้นชุมชนจึงประกอบไปด้วย 1. คน (People) 2. ความสนใจร่วมกัน (Common interest) 3. อาณาบริเวณ (Area) 4. ปะทะสังสรรค์ต่อกัน (Interaction) 5. ความสัมพันธ์ของสมาชิก (Relationship) 6. วัฒนธรรม ขนบธรรมเนียม ประเพณี (Cultural traditions) ตลอดจนแบบแผนของการดำเนินชีวิตในชุมชน (Pattern of Community Life) ซึ่งส่วนใหญ่มีลักษณะคล้ายคลึงและเป็นรูปแบบเดียวกัน

หลักการบริการภาครัฐแนวใหม่ (New public service)

Denhardt (2003) ได้นำเสนอหลักการบริการภาครัฐแนวใหม่ (New public service) ประกอบขึ้นจากแนวคิดหลายอย่าง ดังนี้

1. ทฤษฎีของสิทธิพลเมืองแนวประชาธิปไตย (Democratic citizenship) ด้วยแนวคิดที่ว่า ความสัมพันธ์ระหว่างรัฐและพลเมืองตั้งอยู่บนแนวคิดที่ว่ารัฐบาลนั้นดำรงอยู่ได้ ก็เพื่อภารกิจในการทำให้ประชาชนมีทางเลือกต่างๆ ที่สอดคล้องกับประโยชน์ของตน โดยสร้างหลักประกันที่เป็นกระบวนการต่าง ๆ หลักการบริการภาครัฐแนวใหม่ ก็คือพลเมืองจะมองเห็นประโยชน์ส่วนตนไปยังประโยชน์สาธารณะ ซึ่งเป็นเพราะการมีความรับรู้เกี่ยวกับกิจการสาธารณะด้วยการเกิดความรู้สึกของการเป็นเจ้าของ และความผูกพันกับชุมชน

2. ชุมชนและประชาสังคม (Community and civil society) ปัจจุบันเกิดแนวคิดใหม่ๆ เกี่ยวกับชุมชนและประชาสังคมขึ้นมากมายแต่ในหลักการบริหารรัฐกิจแล้วถือว่ารัฐ โดยเฉพาะหน่วยงานท้องถิ่นต้องช่วยสร้างและสนับสนุนชุมชน

3. แนวคิดมนุษยนิยมในองค์การ และทฤษฎีวาทะกรรม (Organization humanism and discourse) แนวคิดทางทฤษฎีองค์การที่มุ่งเน้นให้ความสนใจและสนองต่อความต้องการของลูกจ้างหรือพนักงานในองค์การมากกว่าการใช้อำนาจหน้าที่และการควบคุม

Irazábal (2005) นักวิชาการเสนอว่า การมีส่วนร่วม ก็คือ การเข้ามามีส่วนร่วมกันในทางการเมือง ซึ่งจะเป็นการส่งเสริมการเติบโตของทุนทางสังคม โดยการเพิ่มความรับผิดชอบของบุคคลและสังคม (ความรู้สึกทางอัตลักษณ์ และความเป็นเจ้าของ

วัตถุประสงค์ของงานวิจัย

1. เพื่อศึกษาความสำคัญของปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จของสถาบันการเงินชุมชน
2. เพื่อวิเคราะห์ความสัมพันธ์ของปัจจัยกับความสำเร็จของสถาบันการเงินชุมชน
3. สร้างรูปแบบความสำเร็จของสถาบันการเงินชุมชน

ขอบเขตของงานวิจัย

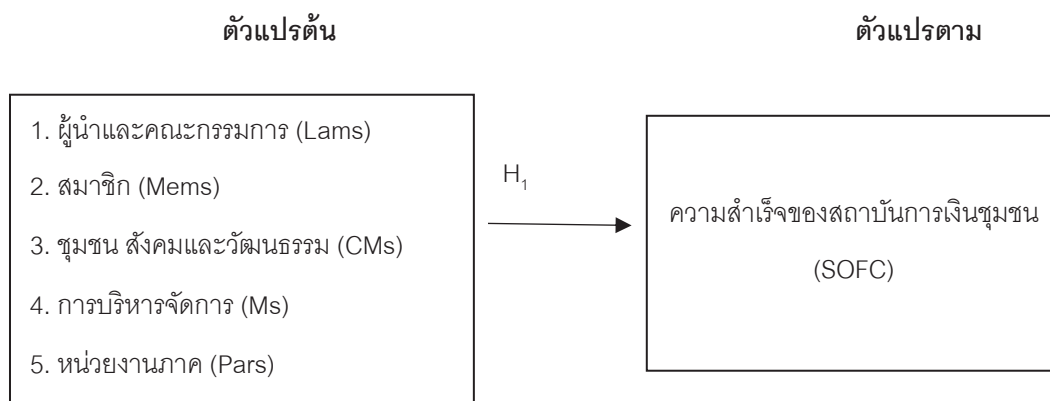
ด้านเนื้อหา ผู้วิจัยทำการศึกษาประกอบด้วย ปัจจัยในการส่งเสริมความสำเร็จของสถาบันการเงินชุมชน 5 ด้าน (ตัวแปรอิสระ) ประกอบด้วย 1. ด้านผู้นำและกรรมการ 2. ด้านสมาชิกและการมีส่วนร่วม 3. ด้านสังคมและวัฒนธรรมชุมชน 4. ด้านการบริหารจัดการ 5. ด้านหน่วยงานภาคี กับ ความสำเร็จของสถาบันและสมาชิก (ตัวแปรตาม) ด้านสถานที่ สถาบันการเงินชุมชนทั้ง 9 จังหวัดในเขตพื้นที่ภาคตะวันออก ด้านประชากรและกลุ่มตัวอย่าง ประชากรที่ใช้ในการศึกษาวิจัย เฉพาะสถาบันการเงินชุมชนที่ยกระดับจากกองทุนหมู่บ้านในเขตพื้นที่ภาคตะวันออก 9 จังหวัด ประกอบด้วยจังหวัด ชลบุรี จันทบุรี ระยอง ตราด ฉะเชิงเทรา นครนายก สระแก้ว ปราจีนบุรี สมุทรปราการ จำนวน 71 แห่ง กลุ่มตัวอย่าง 142 คน

2.2 สมมติฐานของงานวิจัย

งานวิจัยฉบับนี้กำหนดสมมติฐานว่า ปัจจัยในส่วนที่เกี่ยวข้องกับการประกอบการของสถาบันการเงินทั้ง 5 ปัจจัยมีความสัมพันธ์กับความสำเร็จของสถาบันการเงินชุมชน กำหนดปัจจัยที่ส่งเสริมความสำเร็จของกลุ่มจะสะสมทรัพยากรไว้ ประกอบด้วย 6 ด้าน ดังนี้ 1.ด้านผู้นำและกรรมการ 2.ด้านสมาชิก 3.ด้านสังคมและวัฒนธรรมชุมชน 4.ด้านการบริหารจัดการ 5.ด้านการมีส่วนร่วม 6.ด้านการรวมกลุ่ม ซึ่งในงานวิจัยฉบับนี้ได้นำลักษณะของปัจจัยด้านที่ 5 และด้านที่ 6 ได้แก่ การมีส่วนร่วมและการรวมกลุ่มเข้าไว้ด้วยกันเป็นปัจจัยด้านที่ 2 ในลักษณะการมีส่วนร่วม การรวมกลุ่มของสมาชิก และเพิ่มปัจจัยด้านที่ 5 ในส่วนของหน่วยงานภาคี ที่เป็นไปตามแนวคิดหลักการบริการภาครัฐ แนวใหม่ และตามทฤษฎีของสิทธิพลเมืองแนวประชาธิปไตย ว่าด้วยแนวคิดความสัมพันธ์ระหว่างรัฐและพลเมือง ตามแนวคิดที่ว่ารัฐบาลนั้นดำรงอยู่ได้ก็เพื่อภารกิจในการทำให้ประชาชนมีทางเลือกต่างๆ ที่สอดคล้องกับประโยชน์ของตน จึงสรุปดังนี้

H_1 : ความสำเร็จของสถาบันการเงินชุมชนขึ้นอยู่กับปัจจัยทั้ง 5 ด้าน

ภาพกรอบแนวคิด

3. วิธีการดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ ออกแบบการวิจัยโดยใช้วิธีการวิจัยเชิงปริมาณเป็นหลัก ตามด้วยวิธีเชิงคุณภาพ เพื่อช่วยอธิบายและสนับสนุนผลการวิเคราะห์ข้อค้นพบที่ได้จากวิธีการศึกษาเชิงปริมาณ สร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถาม ข้อคำถามครอบคลุมเนื้อหาเพื่อใช้เป็นมาตรวัด ทบทวนความสอดคล้องของวรรณกรรม ความสัมพันธ์ตามกรอบแนวคิดและสมมติฐานตัวแปร การเก็บรวบรวมข้อมูลตามวิธีวิจัยเชิงปริมาณ ครอบคลุมปัจจัยที่ส่งเสริมให้สถาบันการเงินชุมชนประสบความสำเร็จทั้ง 5 ด้าน ประกอบด้วยผู้นำและคณะกรรมการ สมาชิก ชุมชนสังคมและวัฒนธรรม การบริหารจัดการ และหน่วยงานภาคี ตลอดจนครอบคลุมการประเมินความสำเร็จของสถาบันการเงินต่อสภาพความเป็นอยู่ของสถาบันและสมาชิกในชุมชน ซึ่งผู้วิจัยได้ประมวลคำถาม (ตัวชี้วัดจากคณะผู้วิจัย มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์) ลักษณะคำถามใช่และไม่ใช่ โดยระดับความสำเร็จในแต่ละข้อ ทั้งหมดกำหนดให้ค่าระดับความสำเร็จเป็น 1 (ตัวแปรหุ่น) และไม่สำเร็จเป็น 0 (ตัวแปรหุ่น)

การวิเคราะห์ข้อมูล โดยใช้ค่าทางสถิติด้วยการแจกแจงความถี่ (Frequency), ค่าร้อยละ (Percentage), ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard deviation)

การทดสอบสมมติฐานด้วยการวิเคราะห์ความถดถอยโลจิสติก (Logistic regression) เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ของปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จทั้ง 5 ตัวแปร ที่มีต่อโอกาสจะเกิดความสำเร็จพร้อมทั้งความสัมพันธ์ของปัจจัยแต่ละตัว และเพื่อพยากรณ์โอกาสที่จะเกิดเหตุการณ์ที่จะเกิดความสำเร็จจากสมการที่เหมาะสม โดยปัจจัยความสำเร็จของสถาบันการเงิน (ตัวแปรตาม) จะมีการแจกแจงแบบเบอร์นูลลี มีค่าได้ 2 ค่า คือ 0 กับ 1 โดย “1” หรือ $Y = 1$ จะหมายถึงความสำเร็จของสถาบันการเงิน ในขณะที่ $Y = 0$ จะหมายถึงไม่อยู่ในขั้นความสำเร็จ ดังนั้นการกำหนดว่าสถาบันโดยอยู่ในโอกาสของขั้นความสำเร็จหรืออยู่ในขั้นไม่สำเร็จโดยการกำหนดความน่าจะเป็นที่ตัดสินใจว่าสถาบันอยู่ในโอกาสขั้นความสำเร็จ ค่าที่พยากรณ์คือ

$$\begin{aligned} P \{ Y = 1 \} &= P \{ \text{ความสำเร็จ} \} \\ P \{ Y = 0 \} &= P \{ \text{ความสำเร็จ} \} = 1 - P \{ \text{ความสำเร็จ} \} \end{aligned}$$

(กัลยา วานิชย์บัญชา, 2552)

ขั้นการวิเคราะห์ การทดสอบสมมติฐานทางสถิติ (Hypothesis) ของการวิเคราะห์รูปแบบของความสัมพันธ์เชิงเหตุผล การทดสอบข้อตกลงเบื้องต้นของการวิเคราะห์รูปแบบโครงสร้างความสัมพันธ์เชิงเหตุผลว่าข้อมูลมีการแจกแจงแบบโค้งปกติ การวิเคราะห์ลักษณะการแจกแจงตัวแปรโดยใช้ค่าสถิติได้แก่ T-test, F-test, χ^2 การตรวจสอบความสัมพันธ์ของตัวแปร (Multicollinearity) ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ (Correlation) การวิเคราะห์ความถดถอยด้วยโลจิสติก (Logistic regression analysis) เพื่อทดสอบว่าตัวแปรอิสระมีผลต่อตัวแปรตามหรือไม่มากนักเพียงใด โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติ

4. ผลลัพธ์การวิจัยและการอภิปรายผล

ผลลัพธ์การวิจัยพบว่า

ปัจจัยด้านผู้นำและคณะกรรมการภาพรวมมีระดับความสำคัญมากที่สุด โดยมีความสำคัญตามลำดับคือ ผู้นำและคณะกรรมการมีคุณลักษณะบุคลิกดี มีความรู้ ความสามารถในการบริหาร ชื่อสัตย์สุจริต เสียสละ รองลงมาการเป็นบุคคลตัวอย่างที่มีความประพฤติดีหรือปฏิบัติดี ถือเป็นสัญลักษณ์ของกลุ่ม เป็นที่เคารพยกย่องของกลุ่ม ผู้นำ

กำหนดนโยบาย วางแผน ควบคุม และตัดสินใจโดยการใช้ดุลยพินิจที่ดี มีวิสัยทัศน์ที่กว้างไกล การดำเนินการชี้แจงวัตถุประสงค์และเป้าหมายที่ชัดเจนในการจัดตั้งสถาบันการเงินชุมชนเพื่อให้สมาชิกเห็นความสำคัญ และทำหน้าที่เป็นผู้นำ ผู้ประสานงานกลุ่มทั้งภายในและภายนอกเพื่อสร้างเครือข่าย มีความสามารถชี้แนะให้สมาชิกปฏิบัติด้วยความสมัครใจ

ปัจจัยด้านชุมชน สังคมและวัฒนธรรม ภาพรวมมีระดับความสำคัญมากที่สุด โดยความสำคัญตามลำดับแรกคนในชุมชนส่วนใหญ่สัญชาติและเชื้อชาติเดียวกัน รองลงมาการจัดให้มีสถานที่สำหรับการรวมกลุ่ม พบปะ ประชุมร่วมกัน คนในชุมชนเป็นญาติพี่น้องกันส่วนใหญ่ คนในชุมชนเป็นคนพื้นเพดั้งเดิม มีที่ดินเป็นของตนเอง และการประกอบอาชีพดั้งเดิมด้วยภูมิปัญญาท้องถิ่นส่วนใหญ่

ปัจจัยด้านการบริหารจัดการ ภาพรวมมีระดับความสำคัญมากที่สุดความสำคัญโดยตามลำดับแรกการจัดให้มีการประชุมเพื่อนำเสนอรายงานความก้าวหน้าและเปิดโอกาสให้สมาชิกร่วมแสดงความคิดเห็น รองลงมาการให้สิทธิการลงทุนในกองทุนที่เท่าเทียมกัน การใช้ระบบการบริหารที่ยอมรับทั่วไป มีการควบคุมภายใน การยึดแนวปฏิบัติตามหลักการบัญชีและตามข้อกำหนดของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ การบริหารอย่างมีเป้าหมายชัดเจนในการลดช่องว่าง และจัดให้สมาชิกมีความอยู่ดีกินดี และมีการประเมินผลการปฏิบัติงานของสถาบันตามเทคนิคและเครื่องมือที่นิยมใช้ในปัจจุบัน (BSC)

ปัจจัยด้านสมาชิก ภาพรวมมีระดับความสำคัญมาก โดยมีความสำคัญตามลำดับคือสมาชิกได้รับการชี้แจงเข้าใจวัตถุประสงค์และเป้าหมายให้ความร่วมมือปฏิบัติตามกฎเกณฑ์ที่วางไว้ รองลงมา การได้รับสิทธิ์เข้าร่วมแสดงความคิดเห็นและกำหนดทิศทางการพัฒนาเพื่อประโยชน์ของตัวเองบนความถูกต้องทุกคนไม่เว้นแม้แต่คนจน สมาชิกมีความรู้สึกเป็นเจ้าของชุมชนและรู้สึกรับผิดชอบต่อสังคมหากมีสมาชิกที่กระทำผิดกฎเกณฑ์จะตักเตือนและชี้แนะ และ สมาชิกมีความรู้สึกเป็นเจ้าของชุมชนและรู้สึกรับผิดชอบต่อสังคมหากมีสมาชิกที่กระทำผิดกฎเกณฑ์จะตักเตือนและชี้แนะ สมาชิกเห็นความสำคัญกับการเข้าร่วมประชุมทุกครั้ง

ปัจจัยด้านหน่วยงานภาคี ภาพรวมมีระดับความสำคัญปานกลางโดยความสำคัญตามลำดับแรกจำเป็นต้องใช้การบริหารจัดการตามแนวทางของภาครัฐ ต้องให้หน่วยงานท้องถิ่นช่วยสร้างและสนับสนุนชุมชน รองลงมาจำเป็นต้องให้รัฐเข้ามามีบทบาทในการอำนวยความสะดวก การเจรจาหรือเป็นตัวแทนในการแก้ปัญหา ความจำเป็นต้องใช้การบริหารจัดการตามแนวทางของเอกชน และจำเป็นต้องให้หน่วยงานภาคเอกชนเข้ามามีส่วนร่วมในการดำเนินงาน

ผลการทดสอบสมมติฐาน

ความสัมพันธ์ระหว่างความสำเร็จของสถาบันการเงินชุมชน (ตัวแปรตาม) กับปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จ ทั้ง 5 ด้าน (ตัวแปรอิสระ) ในการพยากรณ์ค่าความสำเร็จของสถาบันการเงินชุมชน (ตัวแปรตาม) ที่มีความสัมพันธ์กัน โดยนำมาประมวลผลด้วยโปรแกรมสำเร็จรูปตามสมมติฐานในการวิจัย ซึ่งมีตัวแปรอิสระที่ใช้ในการทดสอบ 5 ตัว ตัวแปรตาม 1 ตัว ดังนี้

ตัวแปรอิสระ

1. ปัจจัยด้านคณะกรรมการ
2. ปัจจัยด้านสมาชิก
3. ปัจจัยด้านชุมชนสังคมและวัฒนธรรม
4. ปัจจัยด้านการบริหารจัดการ
5. ปัจจัยด้านหน่วยงานภาคี

ตัวแปรตาม

ความสำเร็จของสถาบันการเงินชุมชน

จากผลการทดสอบสมมติฐานเพื่อหารูปแบบในการพยากรณ์ความสัมพันธ์ โดยการวิเคราะห์ทางสถิติโลจิสติก ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.05 ปรากฏดังนี้

$$Y = \beta_0 + \beta_1x_1 + \beta_2x_2 + \beta_3x_3 + \beta_4x_4 + \beta_5x_5$$

$$Y = 8.274 - 2.2667(\text{Lams}) + 1.460(\text{Mems}) + -.263(\text{CMs}) + .060(\text{Ms}) + .080(\text{Pars})$$

รูปแบบที่ได้ ปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จของสถาบันการเงินชุมชนในเขตพื้นที่ที่ทำการศึกษ ผลการทดสอบจากสมการค่า (β) สัมประสิทธิ์โลจิสติก ได้ผลดังนี้

$$\text{ความสำเร็จ} = 8.047 - 2.727 (\text{ผู้นำและคณะกรรมการ}) + 1.429 (\text{สมาชิก})$$

ทำให้ทราบว่าเมื่อ ค่าสัมประสิทธิ์ของผู้นำและคณะกรรมการมีค่าน้อยกว่าศูนย์ แสดงว่าเมื่อค่าระดับ ความสำคัญของผู้นำและคณะกรรมการเพิ่มขึ้นโอกาสที่จะเกิดเหตุการณ์ความสำเร็จลดลง ส่วนค่าสัมประสิทธิ์ของ สมาชิกมีค่ามากกว่าศูนย์ แสดงว่าเมื่อค่าระดับความสำคัญของสมาชิกมากขึ้นโอกาสที่จะเกิดเหตุการณ์ความสำเร็จ มากขึ้น

จากการทดสอบความเหมาะสมของโมเดล สามารถอธิบายความสัมพันธ์การพยากรณ์ความสำเร็จระหว่าง ปัจจัยได้ร้อยละ 11.30 และสามารถอธิบายความผันแปรได้ร้อยละ 17.00

ภายใต้สมการถดถอยที่ได้จากการวิเคราะห์ความน่าจะเป็นในความสำเร็จ

$$\text{ความสำเร็จ} = \frac{e(8.047 - 2.727 \text{ ผู้นำและคณะกรรมการ} + 1.429 \text{ สมาชิก})}{1 + e(8.047 - 2.727 \text{ ผู้นำและคณะกรรมการ} + 1.429 \text{ สมาชิก})}$$

5. ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยในอนาคตและประโยชน์ของการวิจัย

5.1 ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยในอนาคต

สำหรับงานวิจัยในครั้งต่อไปเนื่องจากการวิจัยฉบับนี้ได้ศึกษาถึงปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จของ สถาบันการเงินชุมชนควรเป็นการศึกษารูปแบบการดำเนินงานที่ยั่งยืนของสถาบันการเงินชุมชน คุณลักษณะของผู้นำ การศึกษาวิเคราะห์การเติบโตของสถาบันการเงิน ตลอดจนการยุทธศาสตร์การพัฒนาทุนมนุษย์ด้านทักษะการจัดการ การเงินขององค์กรการเงินชุมชน ซึ่งมีความสำคัญต่อการดำเนินงานของสถาบันการเงินชุมชนที่ซึ่งเป็นภารกิจตามแผน ยุทธศาสตร์ในการพัฒนาประเทศให้สามารถพึ่งพาตนเองได้ ตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง

5.2 ประโยชน์ของการวิจัย

เพื่อใช้เป็นแนวทางในการปรับปรุงและพัฒนาสถาบันการเงินชุมชน โดยการนำระบบการจัดการแบบ ธนาคารมาใช้บริหาร กำหนดกฎหมายรองรับความเป็นสถาบันการเงินของชุมชน ปรับปรุงพระราชบัญญัติให้เข้ากับ สถานการณ์ปัจจุบัน และจัดให้มีการจัดตั้งสถาบันการเงินในชุมชนต่างๆ ชุมชน การบริหารงานภายใต้หลักธรรมาภิบาล การบริหารงานควรเป็นของคนในชุมชนเพื่อสอดคล้องกับชุมชน ความต้องการสวัสดิการ การสนับสนุนเงินทุน

6. สรุปผลการวิจัย

การใช้เทคนิคการวิเคราะห์โลจิสติกส์จำแนกกลุ่มเพื่อหาสาเหตุที่ทำให้สถาบันการเงินชุมชนประสบความสำเร็จแตกต่างกัน การนำข้อมูลที่ได้มาวิเคราะห์โดยการสร้างสมการแสดงความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยที่ส่งเสริมกับความสำเร็จของสถาบันการเงินชุมชน แล้วนำสมการที่ได้พยากรณ์สถาบันการเงินชุมชนแห่งใหม่ว่าจะอยู่ในกลุ่มใด ดังนั้น ปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จของสถาบันการเงินชุมชนในเขตพื้นที่ พบว่าปัจจัยด้านผู้นำและคณะกรรมการมีความสัมพันธ์เชิงลบหากให้ค่าระดับความสำคัญของผู้นำและคณะกรรมการมากขึ้นโอกาสที่จะเกิดเหตุการณ์ความสำเร็จจะยิ่งน้อยลง ส่วนปัจจัยด้านสมาชิกมีความสัมพันธ์เชิงบวกหากให้ค่าระดับความสำคัญของสมาชิกมากขึ้นโอกาสที่จะเกิดเหตุการณ์ความสำเร็จก็จะยิ่งมากขึ้น

ผลของการศึกษาวิจัยครั้งนี้ ปัจจัยที่มีความสำคัญมากที่สุดซึ่งมีผลในเชิงบวก จากสมการที่ได้ ณ ระดับนัยสำคัญทางสถิติแล้วคือปัจจัยด้านสมาชิก ซึ่งเป็นไปตามหลักทฤษฎีการสร้างเสริมพลัง (Empowerment theory) นารายัน (Narayan, 2002) ได้กำหนดหลัก 4 ประการคือ 1) ต้องเน้นให้สมาชิกศึกษาตนเองเพื่อให้รู้ว่าตนเองต้องการปรับปรุงไปสู่การเปลี่ยนแปลงที่ดีกว่าได้หรือไม่ 2) สร้าง การรับรู้หรือตระหนักถึงการที่จะค้นพบหนทางในการแก้ปัญหาของสมาชิกที่ส่งผลต่อการดำรงชีวิตในครอบครัวและต่อ MFI 3) สร้างแนวความคิดในการที่จะแปรสภาพ MFI ไปสู่การเป็นสถาบันการเงินของชุมชนอย่างแท้จริงโดยสร้างความเชื่อมั่นให้แก่สมาชิกว่าสามารถทำได้ (จากกระบวนการมีส่วนร่วมของสมาชิก 4) เชื่อมโยงและการเรียนรู้รูปแบบการรวมกลุ่ม ไปสู่ระบบเครือข่าย หากสมาชิกต่างคนต่างทำกิจกรรมโดยไม่มีกรรวมกลุ่มและสร้างระบบเครือข่ายที่เข้มแข็งก็จะไม่เกิดอำนาจในการต่อรองได้ โดยรูปแบบการรวมกลุ่มสร้างอาชีพ จึงเป็นปัจจัยที่สอดคล้องกับคุณประโยชน์ทางหลักทฤษฎีการสร้างเสริมพลัง (กิตติชัย , 2551) และปัจจัยด้านผู้นำและคณะกรรมการเป็นปัจจัยที่มีผลในเชิงลบ ซึ่งเป็นไปตามทฤษฎีการบริหาร : สำนักงานคณะกรรมการขั้นพื้นฐาน (แนวคิดทฤษฎีภาวะผู้นำ) ปัจจัยนำเข้าที่นำมาใช้ในกระบวนการดำเนินงานให้เกิดผลผลิตหรือปัจจัยนำออกมีอยู่ 4 ประเภท ได้แก่ คน เงิน วัสดุอุปกรณ์ และการบริหาร คน บุคลากรหรือทรัพยากรมนุษย์ เป็นปัจจัยที่สำคัญมากประการหนึ่งของการดำเนินงานทุกประการ โดยเฉพาะอย่างยิ่งคนที่มีความรู้มีทักษะหรือมีความสามารถมนุษย์ทุกคนมีภาวะผู้นำมาตั้งแต่เกิดและได้รับการปรุงแต่งโดยการอบรมสั่งสอนทางการศึกษาทำให้เกิดภาวะผู้นำพื้นฐานขึ้นในตัว สิ่งแวดล้อมต่าง ๆ สามารถทำให้ภาวะผู้นำพื้นฐานนั้นแปรเปลี่ยนไปได้อีกไม่ว่าจะทางดีขึ้นหรือแย่ลง และภาวะผู้นำสามารถพัฒนาขึ้นได้

นอกเหนือจากผลการทดสอบดังกล่าวปัจจัยด้านชุมชนสังคมและวัฒนธรรม ปัจจัยด้านบริหารจัดการ ปัจจัยด้านหน่วยงานภาคี จะเป็นส่วนที่เกิดการดำเนินการตามมาในภายหลังเพื่อให้เกิดความสำเร็จตามวัตถุประสงค์ที่วางไว้

เอกสารอ้างอิง

กองทุนหมู่บ้านคนจนแห่งประเทศไทย. (2555). *ฐานข้อมูล E-database*. ค้นเมื่อ 15 กันยายน 2559, จาก

<http://www.villagefund.or.th>

กัลยา วานิชย์บัญชา. (2554). *การวิเคราะห์สถิติขั้นสูงด้วย SPSS for windows* (พิมพ์ครั้งที่ 9). กรุงเทพฯ : ธรรมสาร
ชินินทร์ เจริญกุล. (2544). *การพัฒนา รูปแบบการเสริมสร้างศักยภาพขององค์กรชุมชนโดยการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วม*

เพื่อการพัฒนาสาธารณสุขในท้องถิ่น. คณะสาธารณสุขศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล.

พระอาจารย์มนัส ขันดิษฐ์โม. (2558). *กรุงเทพธุรกิจ*. ค้นเมื่อ 15 กันยายน 2559, จาก

<http://www.bangkokbiznews.com/news/detail/638517>

ภัทรวดี ตลอดพงษ์. (2558). เศรษฐกิจพอเพียง ทางออกของคนไทยที่ดีที่สุดในยุคปัจจุบัน สืบค้นวันที่ 10 มีนาคม 2558. www.gotoknow.org/posts/58055

สถณี อาชวานันทกุล. (2548). *ฐานข้อมูล E-database*. ค้นเมื่อ 1 กันยายน 2559, จาก . www.nobelprize.org/e-database

Denhardt, J., & Denhardt, R. (2011). *The new public service* (3rd Ed.). New York: Sharpe.

Hair, J. F., Black, J. W. C., Barry J., & Babin R. E. (2010). *Multivariate data analysis*. Upper Saddle River: New York.

Irazábal, C. (2012). Beyond 'Latino New Urbanism': Advocating ethnurbanisms, *Journal of Urbanism: International Research on Placemaking and Urban Sustainability*, 5(2-3), 241-268.

Kleinbaum, D. A. (1994). *Logistic regression*. Springer-Verlag.

Muhammad Y. (1999). The power of microcredit". Retrieved from http://pats-edu.net/xpeople_2Yunus.pdf.

Narayan, D. (2002). *Empowerment and poverty reduction: A sourcebook*. Washington, DC: World Bank.

Romney, M., & Steinbart, P. J. (2009). *Accounting information system*. Upper Saddle River, NJ : Pearson Education.